



Ikääntyneiden perhehoidon toimintaohje

1.5.2025 alkaen

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Perhehoito	4
2.1	Perhehoidon muodot	4
2.2	Hyvinvointialueen oikeudet ja velvollisuudet	5
2.3	Ikääntyneiden perhehoidon koordinointi Siun sotessa	5
3	Perhehoidon myöntäminen asiakkaalle.....	6
4	Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen	7
4.1	Perhehoitaja	7
4.2	Perhehoidon ennakkovalmennus.....	8
4.3	Perhehoitajan valmiudet	9
4.4	Perhekoti	9
4.5	Hoidettavien asiakkaiden määrä perhekodissa.....	10
5	Toimeksiantosopimus	11
6	Perhehoitajan asema, oikeudet ja osallisuus	12
6.1	Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys.....	12
6.2	Salassapito ja vaitiolovelvollisuus	12
6.3	Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus	13
6.4	Perhehoitajan sairastuessa	14
6.5	Oikeus vapaaseen	14
6.6	Perhehoitajan eläketurva	17
6.7	Perhehoitajan ja perhekodin vakuutukset.....	17
6.8	Työttömyysturva	18
7	Perhehoitajan tuki	18
7.1	Vastuutyöntekijän nimeäminen.....	18
7.2	Yhteistyö perhehoidossa	18
7.3	Täydennyskoulutus	19
7.4	Perhehoitajien työnohjaus.....	19

7.5	Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki	19
7.6	Asiointivapaa	19
7.7	Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastus.....	20
8	Perhehoidon valvonta.....	20
8.1	Ohjaus ja valvonta ennen perhehoidon aloittamista.....	20
8.2	Ohjaus ja suunnitelmallinen valvonta perhehoidon aikana	21
8.3	Reaktiivinen eli epäkohtaan puuttuva valvonta.....	21
9	Perhehoidossa olevan henkilön oikeudet ja osallisuus	22
9.1	Asiakassuunnitelma ja toteuttamissuunnitelma	22
9.2	Perhehoidossa olevan henkilön vakuutukset.....	22
9.3	Edunvalvonta perhekodissa	23
9.4	Perhehoidossa olevan asiakkaan yksityis- ja käyttövarat	23
9.5	Yhteydenpito omaisiin ja läheisiin.....	23
9.6	Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	24
9.7	Lääkehoito perhekodissa	24
9.8	Kriisi- ja väkivaltatilanteet	25
9.9	Perhehoidossa olevan henkilön kuolema perhekodissa	25
10	Perhehoidon päättyminen	26
11	Perhehoidon asiakasmaksut.....	27
12	Perhehoidon palkkiot ja korvaukset	27
12.1	Hoitopalkkion korotukset	28
12.2	Kulukorvaus	28
12.3	Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut	29
12.4	Käynnistämiskorvaus.....	30
12.5	Pitkäaikaisen perhehoidon palkkiot ja kulukorvaukset eri tilanteissa	31
12.6	Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot ja kulukorvaukset eri tilanteissa	34
12.7	Kiertävän perhehoitajan palkkiot eri tilanteissa	36
12.8	Perhehoidon hoitopäivien ilmoittaminen ja palkkion maksu	37

Liite 1. Ikääntyneiden perhehoidon palkkiot ja korvaukset vuonna 2025

Tekijät

Palveluesihenkilö Riitta Gröhn

Palvelupäällikkö Mari Korhonen

Palveluvastaava Heidi Mutanen

Palvelukoordinaattori Hanne Kukkonen

Hallinnon sihteeri Katja Pirinen

Palvelusihteeri Tiina Kokko

Palvelujohtaja Marke Varis

1 Johdanto

Perhehoidon järjestäminen ja valvonta kuuluvat hyvinvointialueen vastuulle sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n mukaan ja sen järjestämisestä säädetään perhehoitolaissa (263/2015). Toimintaohjeessa kuvataan, miten Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella - Siun sotessa (jatkossa Siun sote) toteutetaan ikääntyneiden toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Ikääntyneiden perhehoidon toimintaohje perustuu perhehoitolakiin (263/2015) ja Perhehoitoliiton [Hyvän perhehoitoarjen suositukset ikäihmisten perhehoitoon](#) – julkaisuun.

Toimintaohje ohjaa perhehoitoa järjestävää hyvinvointialuetta ja perhehoitajaa. Toimintaohjeen tarkoituksena on lisätä perhehoidon suunnitelmallisuutta ja ennakoitavuutta huomioiden kaikkien osapuolten oikeudet ja velvollisuudet. Toimintaohjeessa kuvataan perhehoidon toteuttaminen ja sisältö, korvausperiaatteet, perhehoitajan asema ja tuen muodot. Toimintaohje, säännöllinen palautteiden kerääminen ja yhteistyö perhehoitajan, asiakkaiden ja heidän omaistensa, asiakkaan omatyöntekijän sekä muiden perhehoidon yhteistyö tahojen välillä turvaavat perhehoidon laadukkaan perustan.

2 Perhehoito

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoidon perustana ovat yhteisöllisyys ja perheen arkeen osallistuminen perhehoidossa olevan henkilön tarpeet ja toimintakyky huomioiden.

2.1 PERHEHOIDON MUODOT

Kiertävä perhehoito on osa- tai ympärivuorokautista asiakkaan kotona toteutettavaa perhehoitoa. Kiertävää perhehoitoa voidaan käyttää esimerkiksi kotona asumisen ja arjessa selviytymisen tueksi iäkkäille ja mahdollistamaan läheistään hoitavalle asiantuntijalle. Perhehoitajan käynnin pituus on vähintään kaksi tuntia.

Osavuorokautinen perhehoito on osan vuorokaudesta kestävä päivä- tai yöaikaista hoitoa, joka on kestoltaan enintään 12 tuntia. Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluontoinen tai säännöllisesti toistuva. Osavuorokautisella perhehoidolla voidaan korvata esimerkiksi päivätoimintaa, tukea läheistään hoitavan jaksamista tai asiakkaan kotona asumista.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa asiakas on perhehoidossa sovitun ajanjakson. Lyhytaikaisjakso voi olla kertaluontoinen tai säännöllisesti toistuva. Lyhytaikainen perhehoito voi olla esimerkiksi omaishoitajan lakisääteisen järjestämisen tapa (hoitopalkkioluokat 1 ja 2) tai sairaalasta kotiutuvien jatkokuntoutuspaikka, ennen kotiin palaamista. Lyhytaikaisella perhehoidolla voidaan tukea kotona asumista, ja läheistään hoitavan jaksamista. Lyhytaikainen perhehoito voi kestää yhtäjaksoisesti enintään 21 vuorokautta.

Pitkäaikainen perhehoito on jatkuvaa perhehoitoa, jolloin perhehoidettava muuttaa perhehoitajan luokse toistaiseksi. Pitkäaikainen perhehoito on kestoltaan yli 21 vuorokautta. Perhehoito tarjoaa hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, jotka eivät enää selviydy omassa kodissaan yksin. Pitkäaikainen perhehoito alkaa lyhytaikaisella, noin kuukauden pituisella, tutustumisjaksolla. Jakson aikana perhehoitoon muuttanut asiakas ja perhehoitaja ehtivät tutustua ja arvioida perhehoidon soveltuvuutta asumismuotona.

Kun perhehoidettavalle myönnetyn perhekodissa oloajan kesto on jakson alkaessa tiedossa esimerkiksi 35 vuorokautta (yli 21 vuorokautta, ei sidottu kalenterikuukauteen), perhehoitajalle maksetaan palkkio ja kulukorvaus pitkäaikaisen perhehoidon mukaan henkilön saapumispäivästä pois lähtöpäivään saakka.

2.2 HYVINVOINTIALUEEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Hyvinvointialueen oikeudet:

- hyväksyä ja hylätä perhehoitaja ja perhekoti
- määrittää perhehoitokodin asiakasmäärä perhehoitolain mukaisesti
- tehdä päätös henkilön perhehoidosta
- saada tiedot perhehoidon toteutuksesta ja perhekodissa suunnitelluista tai tapahtuneista muutoksista
- laatia ja päivittää perhehoidolle annettavia ohjeistuksia, muun muassa toimintaohjetta

Hyvinvointialueen velvollisuudet:

- antaa perhehoitajalle perhehoidossa olevan henkilön hoivan ja huolenpidon toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot
- järjestää perhehoitajalle tukea ja koulutusta (ennakkovalmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus)
- nimetä vastuutyöntekijä perhehoitajalle ja tehdä yhteistyötä perhehoitajan kanssa
- järjestää perhehoitoon sijoitetun asiakkaan tarvitsemat palvelut
- arvioida hoitoa yhdessä perhehoitajan kanssa
- valvoa perhehoitoa

Siun sote ylläpitää perhehoitajia ja perhekoteja koskevia tietoja tietosuojaselosteen mukaisesti. Perhehoitoa koskevat asiakirjat arkistoidaan Siun soten arkistointiohjeen mukaisesti.

2.3 IKÄÄNTYNEIDEN PERHEHOIDON KOORDINOINTI SIUN SOTESSA

Siun sotessa ikääntyneiden perhehoidon koordinoitivastuu on Omais- ja perhehoitokeskus Onnelissa. Onnelin tehtäviä ovat:

- toimia yhteistyökumppanina asiakkaan palvelutarpeen määrittelyssä ja arvioitaessa perhehoidon soveltuvuutta asiakkaalle.
- laatia perhehoitoon liittyviä viranhaltijapäätöksiä ja tukea päätöksentekoa

- valmistella toimeksiantosopimukset ja perhehoitopalkkioiden maksut.
- koordinoita Siun soten alueen perhehoitopaikkoja ja kiertävän perhehoidon palvelua.
- toimia omatyöntekijänä perhehoidon asiakkaille, joilla ei ole muita pääasiallisia palveluja.
- antaa ohjausta ja neuvontaa perhehoidosta kiinnostuneille.
- ohjata ja valvoa perhehoitajia sekä toimia heidän yhteyshenkilönään.
- järjestää perhehoitajille yhteistapaamisia.
- osallistua Siun soten edustajana perhehoidon ennakkovalmennukseen.
- kehittää ikääntyneiden perhehoitoa.

Omais- ja perhehoitokeskus Onneli, avoinna arkisin klo 9–15 puh. 013 330 2892 tai perhehoito@siunsote.fi

3 Perhehoidon myöntäminen asiakkaalle

Siun sote vastaa perhehoidon järjestämisestä. Perhehoito on sosiaalipalvelu ja sen myöntäminen perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Palvelutarvetta arvioitaessa arvioinnin apuvälineenä käytetään RAI-arviointivälineistöä osana kokonaisvaltaista palvelutarpeen selvittämistä. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä huomioidaan asiakkaan osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan mahdollisuutta tehdä tietoon ja kokemukseen perustuva valinta. Perhehoitoa voidaan tarjota asiakkaalle palvelumuotona silloin, kun se on asiakkaan toimintakyvyn kannalta perustelua.

Perhehoito ei ole soveltuva palvelu, jos asiakas tarvitsee jatkuvaa ympärivuorokautista hoivaa ja huolenpitoa tai muuta vaativaa ammatillista hoitoa tai hän on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodin asukkaiden turvallisuus voitaisiin turvata. Asiakkaan tulee itsensä olla valmis vastaanottamaan perhehoitoa, ja tarvittaessa myös hänen omaisensa tulee sitoutua yhteistyöhön. Asiakkaan tulee pärjätä yhden henkilön avustama henkilökohtaisissa toiminnaissa.

Jos perhehoito järjestetään perhekodissa, perhehoidon vastuutyöntekijä arvioi asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaistensa kanssa huomioiden perhehoidon ja perhekodin soveltuvuuden asiakkaan tarpeisiin nähden. Perhehoidon onnistumisen kannalta on tärkeää, että perhehoitoa tarvitseva henkilö sijoitetaan juuri hänelle sopivaan perhekotiin. Perhehoitoon sijoittamisessa otetaan huomioon perhehoitoon tulevan omat toivomukset, tarvittaessa hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksista hoitaa juuri tätä asiakasta. Asiakas voi käydä tutustumassa perhekotiin ennen päätöksen tekemistä.

Asiakkaalle tehdään perhehoidon myöntämisestä valituskelpoinen viranhaltijapäätös. Perhehoitaja ei voi sopia asiakkaan tai omaisen kanssa perhehoidon lisäämisestä tai vähentämisestä, vaan muutokset tehdään aina Siun soten viranhaltijan toimesta. Perhehoitaja sitoutuu toteuttamaan asiakkaan palvelupäätöksen mukaista palvelua.

Perhekodissa järjestettävä perhehoito on sopiva palvelumuoto esimerkiksi silloin, kun asiakas

- ei pärjää kotona ja kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta ja yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista huolimatta, eikä hänellä ole yöllistä avuntarvetta.
- tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa arjessa selviytymiseen enemmän kuin kotiin annettavilla palveluilla voidaan tai on tarkoituksenmukaista häntä tukea.
- hyötyy kodinomaisesta ilmapiiristä, sosiaalisesta kanssakäymisestä ja huolenpidosta.
- kykenee ilmaisemaan oman mielipiteen ja osallistumaan omaan elämäänsä liittyvien päätösten tekemiseen.
- ei saa muuta tarpeitaan vastaavaa, oikea-aikaista hoivaa ja huolenpitoa, mikä on hänen hyvinvointinsa sekä terveyden ja turvallisuuden kannalta välttämätöntä.
- ei tarvitse siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen perhekodissa ei ole mahdollista.

Perhekodissa järjestettävä perhehoito ei sovellu asiakkaalle, joka valvoo öisin ja häiritsee muita tai pyrkii määrätietoisesti pois, minkä vuoksi valvonta ja turvallisuus vaarantuvat.

Kiertävää perhehoitoa voidaan järjestää henkilölle

- silloin, kun se ylläpitää ja edistää hänen toimintakykyänsä.
 - jolla ei ole tarvetta kotihoidon palvelulle, mutta joka tarvitsee hoivaa ja huolenpitoa.
 - Kiertävän perhehoidon avulla ei järjestetä siivousta tai ruuanlaittoa, mikäli henkilö ei pysty itse osallistumaan toimintaan.
 - kotihoidon tueksi esimerkiksi ympärivuorokautiseen asumispalveluun jonottaville. Näissä tapauksissa palvelut suunnitellaan ajallisesti yhtenäisiksi, välttämällä päällekkäisyyttä.
 - joka saa omaishoidon tukea palkkioluokassa 1 tai 2,
 - tukemaan omaishoitajan jaksamista lakisääteisen vapaan lisänä.
- lakisääteisenä vapaana, ensisijaisesti kokonaisina vuorokausina järjestettynä.

4 Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen

4.1 PERHEHOITAJA

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitoa yksityiskodissaan tai hoidettavan kotona. Perhekodissa tapahtuva perhehoitajuus on koko perheen asia ja se vaatii kaikkien perheenjäsenten hyväksynnän ja sitoutumisen tehtävään.

Perhehoitajuudesta kiinnostuneet voivat olla yhteydessä Onneliin. Onneli antaa tietoa perhehoidosta, sekä tukea ennen perhehoitajaksi ryhtymistä ja ennakkovalmennuksen suorittamista.

Perhehoitaja ei ole työsuhteessa Siun soteen, eikä hän ole yksityinen palveluntuottaja.

4.2 PERHEHOIDON ENNAKKOVALMENNUS

Uusien perhehoitajaksi tai sijaishoitajaksi aikovien on suoritettava perhehoidon ennakkovalmennus ennen tehtävään ryhtymistä koulutuksesta tai työkokemuksesta huolimatta. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta (perhehoitolaki 263/2015 § 6). Ennakkovalmennuksen lisäksi perhehoitajaksi aikovien on perehdyttävä Siun soten voimassa olevaan ikääntyneiden perhehoidon toimintaohjeeseen ja perhehoitolakiin.

Siun sotessa ennakkovalmennuksen järjestää Kiteen Evankelinen Kansanopisto, jonka valmennusmalli perustuu Perhehoitoliiton valmennusohjelmaan.

Ennakkovalmennuksen tavoitteena on

- antaa perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat itse tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä.
- taata jokaiselle asiakkaalle tasavertainen mahdollisuus päästä perhehoitajuuteen perehtyneeseen ja sitoutuneeseen perheeseen.
- taata perhehoidon asiakkaalle hyvä hoiva ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävät tiedot ja taidot vastata asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin.

Siun soten alueella uutena aloittavan, muualla aiemmin toimineen perhehoitajan on esitettävä valmennuksen loppuarviointi, jossa näkyy hänen valmiutensa ryhtyä perhehoitajaksi sekä suoritettava Siun soten ennakkovalmennuksesta viikonlopun kokonaisuus, jossa käsitellään erityisesti perhehoitajana toimimista Siun sotessa.

Perhehoitajaksi aikova henkilö maksaa itse ennakkovalmennuksesta aiheutuvat kustannukset. Siun Sote korvaa valmennuksen osallistumismaksun perhehoitajalle käynnistämiskorvauksena, mikäli perhehoitajan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö alkaa. Ennakkovalmennukseen osallistuminen ei velvoita Siun sotea yhteistyön aloittamiseen. Perhehoitajalle kustannukset korvataan, kun hän on toiminut perhehoitajan tehtävässä säännöllisesti kaksi kuukautta. Aika lasketaan ensimmäisen toimeksiantosopimuksen alkupäivästä.

Valmennuksen hyväksytysti suorittaneet ja ikääntyneiden perhehoitajiksi hakeutuvat henkilöt haastatellaan Omais- ja perhehoitokeskus Onnelin viranhaltijan toimesta joko paikan päällä tai etänä. Haastattelun yhteydessä käydään ennakkovalmennuksesta saatu kirjallinen palaute yhdessä läpi. Ennen kuin Siun sote voi hyväksyä perhehoitajan, perhehoidon viranhaltija tekee tarvittavat selvitykset perhehoitajaksi aikovan henkilön soveltuvuudesta hänen luvallaan, esimerkiksi pyytää esteellisyyslausunnon hakijan hyvinvointialueen sosiaalityöstä. Hyväksynnän jälkeen perhehoitajan tulee allekirjoittaa salassapitolomake.

4.3 PERHEHOITAJAN VALMIUDET

Perhehoitajalta edellytetään seuraavia valmiuksia:

- Pitää huolta ikääntyneen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista.
- Huomioi ja tukee ikääntyneen yksilöllisyyttä.
- Sitoutuu perhehoitajan tehtävään turvaten hyvän arjen ja hoivan ikääntyneelle.
- Auttaa ja tukee ikääntyneitä hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä sekä ymmärtää ikääntyneen terveydessä ja toimintakyvyssä tapahtuvat muutokset.
- Mahdollistaa ja tukee ikääntyneen ja hänen läheistensä yhteydenpitoa.
- Tekee yhteistyötä ikääntyneiden asioissa Siun soten eri toimijoiden kanssa, halliten digitaalisten palvelujen ja työvälineiden käytön.
- Pitää huolta omasta osaamisestaan ja jaksamisestaan.
- Tunnistaa perhehoitajan aseman.

Esteitä perhehoitajana toimimiselle ovat pitkäaikainen, toistuva tai akuutti päihde- tai mielenterveysongelma, kriisi omassa perhetilanteessa, vakava sairaus perheessä, rikollinen elämäntapa, voimakkaasti arkeen ja perhe-elämään vaikuttava elämäncatsomus tai hylkäävä arvio ennakovalmennuksessa. Esteeksi luetaan myös riittämätön suomen kielen suullinen ja kirjallinen taito.

Siun sote arvioi perhehoitajaksi hakeutuvan henkilön soveltuvuuden ja valmiudet sekä perhekodin tilat. Perhehoitajat ja perhekodit hyväksytään Siun soten ohjeistuksien ja delegointien mukaisesti. Hyväksytyn arvioinnin jälkeen perhehoitaja perehdytetään Siun soten perhehoidon kokonaisuuteen. Perehdyttämistä jatketaan, kunnes perhehoitajalle ohjautuu asiakkaita. Perhehoitajaksi hyväksyminen ei velvoita Siun sotea sijoittamaan asiakkaita perhehoitoon.

4.4 PERHEKOTI

Perhekoti on Siun soten hyväksymä yksityiskoti, jossa annetaan perhehoitoa. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus. Makuuhuoneiden ja yhteisten tilojen sijainti eri kerroksessa voi vaikeuttaa asiakkaiden sijoittamista perhekotiin. Kodin hyväksymisessä perhekodiksi arvioidaan seuraavia asioita:

- Rakenteeltaan, tiloiltaan, varustetasoltaan, terveydellisiltä olosuhteiltaan sekä lähiympäristöltään perhehoidolle sopiva.
- Tarkoituksenmukainen ja kodikas.
- Ilmapiiiriltään myönteinen.
- Sijainniltaan perhehoidossa olevien henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta toimiva.
- Turvallinen ympäristö, jonne on mahdollista järjestää asiakkaan tarvitsemia apuvälineitä.

Perhehoitoon tulevalla henkilöllä tulee olla

- mahdollisuus sekä yhteisöllisyyteen että yksityisyyteen.
- mahdollisuus käyttää kodin yhteisiä tiloja.
- tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle asiakkaalle tulee pääsääntöisesti olla oma huone tai mahdollisuus yksityisyyteen muulla tavoin. Perhehoidon asiakkaita tulee kuulla perhehoitajan ja asiakkaan omatyöntekijän toimesta ennen samaan huoneeseen sijoittamista, ja heidän välistään vuorovaikutusta on seurattava ja arvioitava.

Perhekodit kuuluvat paloturvallisuuden osalta omavalvonnan piiriin ja rakennuksen omistajan ja haltijan on itse huolehdittava tilojensa turvallisuudesta. Perhekodin turvallisuuden varmistamisessa tehdään yhteistyötä pelastusviranomaisen kanssa jo kotia perhekodiksi hyväksyttäessä. Perhekodissa jokaisen asukkaan huone varustetaan palovaroittimella, joita perhehoitajan tulee testata säännöllisesti. Perhekoti tulee varustaa vähintään yhdellä käsisammuttimella ja keittiöstä tulee löytyä sammutuspeite. Pelastusviranomainen tekee uuteen perhekotiin palo- ja pelastussuunnitelman yhdessä perhehoitajan kanssa. Pelastusviranomaiset voivat asettaa perhekodille erityisiä turvallisuusvaatimuksia pelastuslain perusteella.

Perhekodin hyväksyntä edellyttää Siun soten viranhaltijan käyntiä perhekodissa ja perhekotia koskevien vaatimusten täyttymistä.

Siun sote sijoittaa toimintaa aloittavaan perhekotiin asiakkaat aina ensin lyhytaikaisella päätöksellä, vaikka perhekodilla olisi tarkoitus tuottaa pitkäaikaista perhehoitoa. Näin perhehoitaja voi kokeilla käytännössä onko hän valmis sitoutumaan siihen pitkäkestoiseen hoivan ja huolenpidon tehtävään. Uusi perhehoitaja voi tehdä lyhytaikaista perhehoitoa alkuun 2–4 kuukautta, jonka jälkeen hän voi jatkaa pitkäaikaisena perhehoitajana niin halutessaan. Perhekodissa voi olla samanaikaisesti pitkä- ja lyhytaikaisia perhehoidon asiakkaita.

4.5 HOIDETTAVIEN ASIAKKAIDEN MÄÄRÄ PERHEKODISSA

Perhehoitolain (263/2015 § 7) mukaan perhekodissa voi olla samanaikaisesti hoidossa enintään neljä henkilöä, mikäli perhehoitaja toimii yksin. Hoidettavien enimmäismäärä on huomioitava myös perhekodeissa, joissa toteutetaan samanaikaisesti pitkä- ja lyhytaikaista perhehoitoa. Henkilömäärään lasketaan samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt. Hoidettavien lukumäärä voi olla enintään kuusi, jos perhekodissa annettavasta hoiva ja huolenpidosta vastaa vähintään kaksi perhekodissa asuvaa ennakkovalmennuksen käynnyttä päätoimista perhehoitajaa, ja heistä toisella on sosiaali- tai terveysalan ammattitutkinto kuten kodinhoitaja tai lähihoitaja, ja riittävä työkokemus hoidon ja huolenpidon tehtävistä.

Siun sote arvioi perhekodin asiakasmäärän perhekoti- ja perhehoitajakohtaisesti. Arviossa huomioidaan perhehoitajan valmiudet ja mahdollisuudet vastata asiakkaan tarpeisiin. Lisäksi arviossa huomioidaan perhehoidossa olevien keskinäinen kanssakäyminen, heidän tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon määrä sekä perhekodin tilat ja varustetaso. Laissa asetetusta enimmäisasiakasmäärästä voidaan poiketa vain ennalta harkitusti ja perhehoitajan kanssa yhteisesti sovitusti, tällainen tilanne voi olla esimerkiksi se, jos perhehoito

tukee pariskunnan tai perheenjäsenten yhdessä asumista. Perhekodissa hoidettavien määrä on kuitenkin aina suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon sekä toiminnan luonteeseen.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa Siun sotelle, jos perhekodissa toimivien perhehoitajien määrää suunnitellaan muutettavaksi. Siun sote päättää, hyväksyykö perhekotiin suunnitellut muutokset. Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan Siun sotelle, jos perhekotiin aiotaan sijoittaa asiakkaita muilta hyvinvointialueilta tai muilta Siun soten toimialueilta.

5 Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus on perhehoitajan ja hyvinvointialueen välinen virallinen asiakirja, jossa sovitaan perhehoitoon liittyvistä osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista. Ikääntyneiden perhehoidon toimintaohje on kiinteä osa toimeksiantosopimusta. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitettavan henkilön osalta erikseen, ja aina ennen perhehoitojaksojen aloittamista tai henkilön muuttamista perhekotiin. Jos perhekodissa toimii kaksi perhehoitajaa, tehdään toimeksiantosopimukset pääsääntöisesti molempien kanssa. Näin vakuutukset ovat voimassa molempien osalta. Samalla sovitaan, miten palkkiot perhehoitajien kesken maksetaan. Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat perhehoitaja ja Siun soten viranhaltija.

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta.
- perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.
- perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta.
- hoidon arvioidusta kestosta.
- perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta.
- hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä.
- perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta.
- toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta.
- tarvittaessa muista perhekotiä ja perhehoitoa koskevista seikoista.
- yhteistyöstä hyvinvointialueen ja perhehoitajan kesken.

Toimeksiantosopimus tarkistetaan perhehoitotilanteen muuttuessa, tai toisen osapuolen sitä esittäessä, mutta sitä ei voi yksipuolisesti muuttaa.

6 Perhehoitajan asema, oikeudet ja osallisuus

6.1 TIETOJENSAANTIOIKEUS JA TIETOJEN SÄILYTYS

Perhehoitajalla on oikeus saada sellaiset hoidettavaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä hoivan ja huolenpidon onnistumiseksi (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 17 §). Näitä tietoja ovat esimerkiksi henkilötiedot ja omaisten yhteystiedot, hoivaan ja huolenpitoon vaikuttavat diagnoosit, kuvaus toimintakyvystä, ajantasainen lääkityslista sekä tiedot mahdollisesta elvytyskiellosta, allergioista ja erityisruokavalioista ja tarvittavista seurannoista (paino, laboratoriokokeet).

Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot tulee säilyttää asianmukaisesti lukitussa paikassa. Mikäli asiakasta koskevia asiakaskirjauksia syntyy, on ne palautettava Siun sotelle asiakkuuden päättymisen jälkeen.

6.2 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat pääsääntöisesti salassa pidettäviä (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000). Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Siten lähtökohtana on perhehoidossakin salassapito. Asiakasta koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä, jo tieto asiakkuudesta on sinänsä salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että asiakkuuden perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille, myöskään siltä osin kuin ne koskevat muita kuin asiakasta itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassapito koskee myös toisia perhehoitajia ja perhekoteja, esimerkiksi perhekodissa käyvä sijainen on vaitiolovelvollinen perhekodin ja perheen asioista.

Salassa pidettävistä asioista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään. Jos asiakkaalla ei ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella, jos laillisella edustajalla itsellään on oikeus kyseessä olevia tietoja saada.

Perhehoitajan on hyvä jo etukäteen sopia, miten menetellään esimerkiksi kodissa käyvien vieraiden suhteen tai kodin ulkopuolella liikuttaessa, mitä perhehoitoon sijoitetusta henkilöstä saa ulkopuolisille kertoa, jos kyselyjä tulee.

Salassapito on huomioitava myös sosiaalisessa mediassa ja valokuvien julkaiseminen ei ole sallittua (esimerkiksi Facebook) ilman asiakkaan omaa tahtoa ja kirjallista suostumusta. Julkaisussa on suostumuksellakin käytettävä erityistä varovaisuutta ja huomioitava salassapito ja sosiaalisen median riskit.

6.3 PERHEHOITAJAN ILMOITTAMISVELVOLLISUUS

Perhehoitajan vastuulla on ilmoittaa Onneliin:

- perhehoidossa oleviin asiakkaisiin liittyvistä perhehoitoon vaikuttavista toimintakyvyn ja/tai terveydentilan muutoksista.
- sattuneista tapaturmista, lääkehoitoon liittyvistä virheistä, väkivallasta ja pakkotoimenpiteistä (ilmoitettava aina myös kirjallisena).
- asiakkaan sairaalahoitoon joutumisesta.
- suunnitelmista ottaa lisää asiakkaita perhehoitoon toiselta Siun soten toimialueelta tai toiselta hyvinvointialueelta.
- asiakasmäärän muutoksesta.
- elämäntilanteen muutoksista, esimerkiksi sairastuminen tai muut esteet toimia perhehoitajana.
- perhesuhteiden muutoksista.
- perhekodissa tapahtuvista muutoksista, esimerkiksi perhekodin remontti tai uudet kotieläimet.
- ulkomaanmatkoista perhehoidossa olevan asiakkaan kanssa.
- muista perhehoitajana toimimiseen vaikuttavista asioista.

Jos perhehoitaja huomaa työssään epäkohtia tai ilmeisiä epäkohdan uhkia asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa, on hänellä ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan asiakkaan sosiaalihuollon toteutumiseen liittyvistä epäkohdista (laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023 29 §). Epäkohdalla tarkoitetaan esimerkiksi asiakkaan epäasiallista kohtaamista, asiakasturvallisuuden puutteita, asiakkaan kaltoinkohtelua tai toimintakulttuurista johtuvia asiakkaalle haitallisia toimia. Kaltoinkohtelulla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä tai kemiallista eli lääkkeillä aiheutettua kaltoinkohtelua, kuten tönimistä, lyömistä, uhkailua, taloudellista hyväksikäyttöä tai perushoivan vakavia puutteita.

Perhehoitaja voi tehdä ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä soittamalla perhehoidon vastuutyöntekijälle tai kirjallisesti [Miunpalvelut.fi](https://miunpalvelut.fi) kautta.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiakkaan sovitusjakson tai kotikäynnin peruuntumisesta perhehoidon vastuutyöntekijälle joko puhelimitse tai sähköpostilla heti peruutuksesta tiedon saatuaan. Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa vapaata paikkaa voidaan tarjota toiselle asiakkaalle. Kiertävän perhehoitajan vapautuneelle ajalle pyritään löytämään aina uusi asiakas.

6.4 PERHEHOITAJAN SAIRASTUESSA

Perhehoitajan sairastuessa tulee perhehoitajan olla viipymättä yhteydessä Onneliin. Muuna kuin virka-aikana ilmoitus sairastumisesta tehdään perhehoidon sähköpostiin ja tämän lisäksi perhehoitajan on soitettava seuraavana arkipäivänä Onneliin. Perhehoitajalle voidaan myöntää sairauslomaa 1–2 vuorokautta kerrallaan. Työkyvyttömyyden jatkuessa yli 3 vuorokautta voidaan sairauspoissaoloa jatkaa siten, että sen kokonaispituus voi olla 1 + 9 päivää. Sairaslomista päättää perhehoidon esihenkilö.

Mikäli perhehoitajan sairauspoissaolo jatkuu yhdeksän päivää, perhehoitajan on toimitettava sairauslomatodistus. Perhehoitajalta voidaan kokonaistilanne arvioiden pyytää sairauslomatodistus myös yhdeksältä ensimmäiseltä sairauspäivältä. Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus sairauspäivärahan omavastuujalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä, lauantai lasketaan arkipäiviin (sairausvakuutuslaki 1224/2004 luku 8 § 7).

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön tehtävänsä asiakkaiden hoito perhekodissa voidaan järjestää perhekotiin tulevan sijaishoitajan avulla tai sijoittaa asiakas/asiakkaat lyhytaikaisesti hoitoon toiselle perhehoitajalle. Siun sote voi myös korvata perhehoidon asiakkaan/asiakkaiden hoidon kotihoidon käynnein tai sijoittamalla heidät Siun soten asumispalveluyksikköön lyhytaikaisjaksolle.

Perhehoitajan sairastuessa äkillisesti viikonloppuna tai muuna aikana, jolloin Onneli ei ole avoinna, voi perhehoidon sijaisena käyttää ennakkovalmennusta käymätöntä sijaista, jos tarjolla ei ole valmennettuja henkilöitä. Näissäkkin tapauksissa sijaiseksi tulevalle henkilöllä tulee olla ammatillista osaamista tai työkokemusta hoivan ja huolenpidon tehtävistä, tai hänen tulee olla perhehoitajan lähiverkostoon kuuluva henkilö, joka tuntee perhehoidossa olevat asiakkaat. Asiasta tulee ilmoittaa heti arkena Onneliin.

Edellytyksenä omavastuujajan palkkion maksamiselle on toimiminen yhtäjaksoisesti perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua. Perhehoitaja on oikeutettu hakemaan sairauspäivärahaa Kelasta omavastuujajan jälkeen (sairausvakuutuslaki luku 7 luku § 1). Sairauspoissaoloaika ei kerrytä vapaata perhehoitajalle.

6.5 OIKEUS VAPAASEEN

Perhehoitajan vapaa-oikeudesta sovitaan toimeksiantosopimuksella. Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomarahaan, koska kyseessä ei ole työsuhde vaan toimeksiantosuhde. Perhehoitaja on itse vastuussa vapaiden pitämisestä kalenterivuoden aikana. Vapaiden jakaminen useampaan jaksoon tukee perhehoitajan hyvinvointia ja jaksamista. Perhehoitajan tulee ilmoittaa vapaistaan etukäteen Onneliin tai perhehoidon sähköpostiin 2 kk ennen suunniteltua vapaata.

Perhehoitajalle kertyy vapaata seuraavasti:

- Alle 14 hoitovuorokautta/kalenterikuukausi, ei kerrytä yhtään vapaata vuorokautta.
- 14–20 hoitovuorokautta/kalenterikuukausi, kerryttää 2 vapaata vuorokautta.

- Yli 21 hoitovuorokautta/kalenterikuukautta, kerryttää 3 vapaata vuorokautta.

Hoitovuorokausi kertyy, kun perhehoitaja toimii vuorokauden aikana vähintään kuusi tuntia perhehoitajana.

Mikäli perhehoitaja sairastuu vapaajaksoilla tai lähellä vapaajakson alkua, on hänen oltava yhteydessä viipymättä perhehoidon esihenkilöön, jos perhehoitaja haluaa vapaajaksoa sairastumisen takia siirrettäväksi. Vapaan jo alettua vapaajakson siirtyminen edellyttää, että sairaus on todennettu terveydenhuollon ammattihenkilön todistuksella.

Päätoimisella perhehoitajalla ylimääräisiä palkkiollisia vapaapäiviä ovat 50-, 60- ja 70- vuotissyntymäpäivät.

Irtisanomisajalta vapaita ei kerry, mikäli hoidettava on siirtynyt muualle ennen irtisanomisajan päättymistä.

Pitkäaikaisen perhehoidon perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuositain, vapaakausi alkaa 1.1. ja päättyy 31.12. Päätoimisesti pitkäaikaista perhehoitoa tekeväälle perhehoitajalle kertyy vapaata 36 vuorokautta vuoden aikana.

Vapaiden laskenta esimerkki, kun perhehoitaja haluaa pitää 36 vuorokauden vapaansa **kuudessa jaksossa seuraavasti**:

Kolmen ensimmäisen erillisen vapaajakson lähtö- ja paluupäivää ei lasketa vapaapäiviksi.

1. vapaajakso: ma-ma: vapaaksi ei lasketa lähtö- eikä paluupäivää, vapaata kuluu 6 vuorokautta
2. vapaajakso: ma-ma: vapaaksi ei lasketa lähtö- eikä paluupäivää, vapaata kuluu 6 vuorokautta
3. vapaajakso: ma-ma: vapaaksi ei lasketa lähtö- eikä paluupäivää, vapaata kuluu 6 vuorokautta

Seuraavista vapaajaksoista paluupäivää ei lasketa vapaapäiväksi.

4. vapaajakso: ma-ma vapaaksi ei lasketa paluupäivää, vapaata kuluu 7 vuorokautta
5. vapaajakso: ma-ma: vapaaksi ei lasketa paluupäivää, vapaata kuluu 7 vuorokautta
6. vapaajakso: ma-pe: vapaaksi ei lasketa paluupäivää, vapaata kuluu 4 vuorokautta

Siun sote suosittelee perhehoitajaa tekemään alustavan suunnitelman vapaistaan ennakkoon kalenterivuoden ajalle. Koko kalenterivuoden vapaita ei saa pitää yhdellä kertaa.

Vapaa ei voi alkaa klo 22–07 välisenä aikana, ellei siitä ole erikseen perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa sovittu. Perhehoitaja voi halutessaan pitää alle vuorokauden mittaisen vapaan, mutta siinäkin tapauksessa kuluu kokonainen vapaavuorokausi.

Vapaalle lähtemisen suositellaan tapahtuvaksi aamupäivän aikana, jolloin myös perhehoitajan sijaisen perehdytys sen hetkiseen perhekodin ja asukkaiden tilanteeseen tapahtuu. Mikäli perhehoitajan sijainen on tulossa perhekotiin ensimmäistä kertaa, voi hän käydä etukäteen tutustumassa perhekotiin. Sijaishoitaja voi periä tutustumiskäynnistä kilometrikorvauksen. Jos perhekodissa on useampi kuin yksi henkilö hoidettavana, tulee vapaa järjestää kaikkien perhekodissa hoidettavana olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa.

Perhehoitajan vapaan aikaan perhekodin asiakkaiden hoito voidaan järjestää eri tavoin. Näistä asiakaskohtaisista ratkaisuista perhehoitajan vapaan aikana on pääsääntöisesti sovittu asiakkaalle laaditussa suunnitelmassa yhteistyössä asiakkaan omatyöntekijän kanssa. Perhehoitaja voi tarvittaessa pyytää apua perhehoidon vastuutyöntekijältä vapaan aikaisen asiakkaiden hoidon järjestelyyn.

Tavallisimmat tavat turvata perhekodissa asuvien asiakkaiden hoito perhehoitajan vapaan aikana:

- Ennakkovalmennuksen käynyt perhehoitaja tulee sijaiseksi perhekotiin. Perhehoitajan kanssa tehdään toimeksiantosopimus.
- Perhehoidossa olevat ikääntyneet menevät toiseen perhekotiin tai muuhun Siun soten järjestämään sijaishoitopaikkaan.
- Ikääntyneen läheiset vastaavat hoivasta ja huolenpidosta perhehoitajan vapaan ajan. Tältä ajalta ei muodostu asiakkaalle asiakasmaksua.

Pitkäaikaisen perhehoidon perhehoitajalle voidaan myöntää harkinnalla lisävapaata. Kalenterivuoden aikana lisävapaita voidaan myöntää enintään 7 vuorokautta. Perhehoitajan on käytettävä kertyneet vapaansa, ennen kuin hänellä on mahdollisuus pitää lisävapaita. Lisävapaan myöntämisen edellytyksenä on, että perhehoidettavien hoito saadaan järjestymään ilman lisäkustannuksia perhehoitajan vapaan aikana. Perhehoitaja järjestää itselleen lisävapaan ensisijaisesti oman läheisverkostonsa avulla ja tiedottaa lisävapaasta ja sen tekijästä perhehoidon vastuutyöntekijää. **Sijaishoitajan tulee olla ennakkovalmennuksen käynyt**, mikäli lisävapaa jatkuu yhtämittaisesti vuorokautta pidempään. Sijaishoitajalle tehdään Siun soten toimeksiantosopimus, vaikka perhehoitaja itse kustantaisi sijaiselle hoitopalkkiot. Ylimääräiset vapaapäivät palkkiottomia lisävapaita.

Lyhytaikaista, osavuorokautista ja kiertävää perhehoitoa tekeville sekä sijaishoitajana toimiville perhehoitajille kertyneet vapaat maksetaan rahana. Kiertävän perhehoitajan sekä osavuorokautista tai lyhytaikaista perhehoitoa tekevän perhehoitajan vapaat lasketaan toimeksiantosopimuksen vuorokausista, jolloin hänelle kertyy vähintään 6 tuntia vuorokaudessa perhehoitotehtävää.

Kiertävän perhehoitajan on itsensä huolehdittava, että säännöllisessä kokoaikaisessa kiertävän perhehoitajan tehtävässä, hänelle jää vähintään 2 vapaa vuorokautta viikossa. Perhehoitaja ei voi tehdä päällekkäisillä sopimuksilla perhehoidon tehtävää, ja siirtyä perhehoitajan sijaisuudesta kiertävän perhehoitajan tehtävään saman vuorokauden aikana.

Sijaishoitajalle vapaat kertyvät samoin kuin kiertävälle perhehoitajalle. Sijaishoitajan palkkion maksuperusteena käytetään lyhytaikaisen perhehoidon palkkiota, eli vapaa maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon palkkioluokan mukaan. Sijaishoitajan tehdessä perhehoitajalle asiointivapaata, se ei muodosta sijaiselle vapaapäiväoikeutta eikä myöskään kerrytä sitä.

6.6 PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA

Perhehoidossa sovelletaan samoja eläkkeellesiirtymissäännöksiä kuin muutoinkin sosiaalialalla. Vanhuuseläkkeelle jäädään joustavasti 68 ikävuoteen mennessä. Eläkeiän lähestyessä ja sen ylittyessä Siun sote suosittelee vuosittaista hyvinvointi ja terveystarkastusta. Perhehoitajana toimimista arvioidaan vuosi kerrallaan. Eläköitymispäätös pyritään tekemään yhteisymmärryksessä perhehoitajan kanssa, mutta lopullinen päätös on Siun sotella.

Perhehoitajan eläketurva määräytyy peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016).

6.7 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN VAKUUTUKSET

Siun sote vakuuttaa toimeksiantosopimuksen allekirjoittaneen perhehoitajan työssä tapahtuvan tapaturman varalta. On huomioitavaa, että tapaturmavakuutus on voimassa vain toimeksiantosopimuksen voimassaollessa (perhehoitolaki 263/2015, työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015). Vakuutus ei kata ulkopuolisen järjestämiä tilaisuuksia, tällöin yleensä tilaisuuden järjestäjä on vastuussa asiakkaiden vakuutuksista.

Työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka on sattunut perhehoitajalle työssä, työtekopaikan alueella tai työtekopaikan alueen ulkopuolella, siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 21–25 §:ssä säädetään. Vakuutus kattaa työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset korvaukset, eikä siinä ole omavastuuta.

Tapaturmalla tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa perhehoitaja loukkaa selkensä auttaessaan asiakasta siirtymätilanteessa. Tapaturman sattuessa perhehoitajan tulee hakeutua lääkäriin, joka antaa todistuksen tapaturmasta ja ohjaa tarvittaessa jatkotutkimuksiin. Perhehoitajan tulee ilmoittaa viipymättä tapahtuneesta Onneliin. Tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle tekee perhehoidon vastuutyöntekijä.

Esinevahinkoja korvataan vain rajoitetusti. Korvausta on haettava erikseen toimittamalla vakuutusyhtiölle selvitys aiheutuneista kustannuksista vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä. Korvaamisen edellytyksenä on, että esinevahinko tapahtuu korvattavan vahinkotapahtuman yhteydessä, eli tapahtumasta aiheutuu vamma tai sairaus. Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta korvataan työtapaturman yhteydessä rikkoutuneet:

- silmälasit
- kuulokojeet
- hammasproteesit
- tukisidokset ja -liivit
- tekojäsenet, -nivelet ja -elimet
- vahingoittuneelle korvataan sairaanhoidon yhteydessä rikutut vaatteet. Korvaamisen edellytyksenä on, että asiasta on maininta lääkärinlausunnossa.

Muita esinevahinkoja ei korvata, esimerkiksi työtapaturman yhteydessä rikkoutuneita vaatteita, matkapuhelinta, pyörää tai kypärää ei korvata.

6.8 TYÖTTÖMYYSTURVA

Mikäli perhehoitaja aloittaa perhehoitajana toimimisen työttömänä työnhakijana ollessaan, on hänen ilmoitettava se aina oman kotikuntansa työvoimapalveluihin, jossa ratkaistaan, onko perhehoito esteenä työttömyysetuuden saamiselle.

7 Perhehoitajan tuki

7.1 VASTUUTYÖNTEKIJÄN NIMEÄMINEN

Perhehoitolain mukaisesti perhehoitajalle nimetään vastuutyöntekijä, joka vastaa perhehoitajan saamasta tuesta. Perhehoitajalla on oikeus olla yhteydessä vastuutyöntekijäänsä ja saada häneltä tukea hyvän perhehoidon toteuttamiseen. Riittävä yhteydenpito edistää myös yhteistyön toimivuutta.

7.2 YHTEISTYÖ PERHEHOIDOSSA

Perhehoidon vastuutyöntekijän ja perhehoitajan välinen yhteydenpito on molemminpuoliseen luottamukseen perustuvan yhteistyön lähtökohta.

Yhteydenpito tapahtuu perhehoitajan ja perhehoidon vastuutyöntekijän välillä vähintään joka toinen kuukausi. Ensisijaisesti käytetään puhelinyhteyttä, muita tapoja ovat sähköposti, viestintäsovellus, tapaamiset ja vastuuhenkilön vierailut perhekodissa. Vuosittaisessa perhehoitajan ja vastuutyöntekijän kehityskeskustelussa arvioidaan yhteistyön toimivuutta ja hyödynnetään hyvän perhehoitoarjen suosituksia. Vastuutyöntekijät tiedottavat perhehoitajia perhehoitoon liittyvistä ajankohtaisista asioista ja koulutuksista sähköpostitse.

Perhehoitaja tekee yhteistyötä asiakkaan terveyteen liittyvissä asioissa perusterveydenhuollon tai kotihoidon kanssa. Jos asiakkaan terveydentila aiheuttaa huolta, on perhehoitaja virka-aikana ensisijaisesti yhteydessä alueen kotihoitoon. Virka-ajan ulkopuolella perhehoitaja ottaa ensisijaisesti yhteyttä ensihoidon kenttäjohtajaan asiakkaan terveydentilaan liittyen. Kenttäjohtaja tekee tilanearvion, ja tarpeen mukaan lähettää ensihoitoyksikön tekemään tarkemman hoidon tarpeen arvion tai pyytää perhehoitajaa soittamaan 112.

Perhehoitajan tulee tehdä yhteistyötä perhehoidettavan lähiomaisten kanssa, ja tukea hoidettavaa yhteydenpidossa ja kanssakäymisessä.

7.3 TÄYDENNYSKOULUTUS

Perhehoitajan tulee ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla perhehoitajille järjestettyihin täydennyskoulutuksiin. Perhehoitaja on velvollinen osallistumaan Siun soten järjestämiin koulutuksiin, jotka oleellisesti täydentävät ja päivittävät perhehoitajan tietoa ja osaamista. Perhehoitajalla on oltava voimassa oleva ensiapukortti ja suoritettuna hyväksytty alkusammutuskoulutus. Perhehoitajalta ei vaadita lääkehoidon lupiin oikeuttavaa koulutusta. Koulutusten voimassaoloa valvotaan perhehoidon vastuutyöntekijän toimesta.

Päätoimisella perhehoitajalla on oikeus kahteen täydennyskoulutuspäivään vuodessa, joista maksetaan korvaus. Täydennyskoulutus (2 pv/v) ei vähennä pitkäaikaisen perhehoitajan kuukausipalkkiota. Perhehoitajan osallistuessa Siun Soten järjestämään täydennyskoulutukseen, Siun sote maksaa perhehoidon sijaiselle palkkion.

Muihin kuin Siun soten järjestämiin koulutuksiin perhehoitaja voi osallistua omakustanteisesti. Siun sote voi harkintansa mukaan osallistua koulutusten kustannuksiin. Koulutuksiin osallistumisesta ja maksettavista korvauksista on sovittava aina etukäteen perhehoidon vastuuhenkilön kanssa.

7.4 PERHEHOITAJIEN TYÖNOHJAUS

Työnohjausta voidaan järjestää päätoimiselle perhehoitajalle tarpeen mukaan joko yksilö- tai ryhmätyönohjauksena perhehoitajan jaksamisen ja hänen perheensä voimavarojen tukemiseksi. Siun sote vastaa hyväksymänsä työnohjauksen kustannuksista. Perhehoitaja voi keskustella työnohjauksen tarpeesta perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa.

7.5 VERTAISUUTEEN PERUSTUVA PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoitoliiton ja sen paikallisyhdistyksen toiminnan kautta perhehoitajilla on mahdollisuus tavata toisiaan. Vertaistukea voi löytää vertaisryhmistä, vertaispäiviltä ja -viikonlopuista. Internetin kautta vertaistukea on saatavissa asuinpaikasta riippumatta.

Perhehoitajan on hyvä muistaa, että myös vertaisryhmiin osallistuessaan häntä sitoo salassapitovelvollisuus eikä toisille perhehoitajillekaan saa paljastaa salassa pidettäviä tietoja.

7.6 ASIOINTIVAPAA

Perhekodissa yksin toimivalle perhehoitajalle voidaan tarvittaessa järjestää asiointivapaata. Ensisijaisesti perhehoitajalla tulisi olla läheisverkostoa, joiden avulla asiointivapaa järjestyy. Asiointivapaa on tarkoitettu ruokaostosten, apteekkiasioiden tai muiden tarpeellisten asioiden hoitamiseen.

Asiointivapaata myönnetään pääsääntöisesti neljä tuntia viikossa. Perhehoitajalle voidaan myöntää pidennetty asiointivapaa erityistä harkintaa käyttäen tilanteissa, joissa perhehoitaja asuu kaukana taajamasta. Pidennetty

asiointivapaa on enintään kuusi tuntia viikossa. Asiointivapaan käytöstä perhehoitajan tulee sopia perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa. Käyttämättä jääneitä asiointivapaita ei voi kerryttää myöhemmin pidettäväksi.

7.7 PERHEHOITAJAN HYVINVOINTI- JA TERVEYSTARKASTUS

Perhehoitajille järjestetään hyvinvointi- ja terveystarkastuksia vähintään joka toinen vuosi. Hyvinvointi- ja terveystarkastus tehdään yli 65-vuotiaille perhehoitajille Ikäneuvolan perhehoidon erityiskysymyksiin perehtyneen ammattilaisen toimesta. Lisäksi Ikäneuvola tekee hyvinvointi- ja terveystarkastukset alle 65-vuotiaille perhehoitajille, jotka hoitavat yli 65-vuotiaita. Tarkastuksessa päähuomio on perhehoitajan jaksamisessa, tuen tarpeen tunnistamisessa ja perhehoitajan kuormittumisen riskitekijöissä. Perhehoitaja varaa itse ajan maksuttomaan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen.

Jos perhehoidon vastuutyöntekijällä herää huoli perhehoitajan jaksamisesta tai selviytymisestä perhehoitotehtävässä, hän voi ohjata perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen. Hyvinvointi- ja terveystarkastuksia voidaan tehdä tiheemmin.

Perhehoitaja ei kuulu työterveyshuollon piiriin eikä Siun sote ole velvollinen järjestämään perhehoitajille työterveyshuollon palveluja.

8 Perhehoidon valvonta

Perhehoidon ohjaus ja valvonta on osa perhehoidon toteuttamista ja sitä toteutetaan kaikissa perhehoidon muodoissa. Perhehoidon valvonta jakautuu ennakoivaan, suunnitelmalliseen ja reaktiiviseen valvontaan. Hoidettavan sijoittaneen hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu perhehoitolain (22 §) mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen hyvinvointialueen toimesta, jonka alueelle henkilö on sijoitettu.

8.1 OHJAUS JA VALVONTA ENNEN PERHEHOIDON ALOITTAMISTA

Perhehoitajan ja perhekodin ohjaus ja neuvonta aloitetaan ennakkovalmennuksen aikana. Perhehoitajuutta harkitsevalle pyritään kuvaamaan mahdollisimman konkreettisesti perhehoitajaksi ryhtymisen edellytykset ja esteet. Ennakkovalmennuksen aikana arvioidaan valmennettavan soveltuvuutta perhehoitajan tehtävään. Perhekotia suunnittelevan osalta myös koti ja sen läpiympäristö arvioidaan.

8.2 OHJAUS JA SUUNNITELMALLINEN VALVONTA PERHEHOIDON AIKANA

Toimeksiantosopimussuhteisen perhehoidon ohjausta ja suunnitelmallista valvontaa on perhehoitajalle annettu ohjaus ja tuki, sekä perhehoidon seuraaminen ja perhehoidolle asetettujen tavoitteiden arviointi yhdessä perhehoitajan kanssa. Ohjauksen ja neuvonnan keinoja ovat esimerkiksi koulutukset, perhehoidon infokirjeet, sähköpostit, puhelinkeskustelut, tapaamiset sekä suunnitelmalliset ohjaus- ja valvontakäynnit perhekodissa.

Asiakkaan oikeuksien toteumista, asiakassuunnitelman sekä perhehoidon toteuttamissuunnitelman mukaista perhehoitoa ja asiakkaan hyvää kohtelua seurataan säännöllisesti. Perhehoidon asiakkailta ja heidän läheisiltään kerätään kirjallinen palaute säännöllisesti.

8.3 REAKTIIVINEN ELI EPÄKOHTAAN PUUTTAVA VALVONTA

Epäkohtaan puuttuva valvonta kohdentuu perhehoidossa esiin nousseeseen huoleen. Reaktiivisella valvonnalla voidaan ehkäistä epäkohtien paheneminen ja samanlaisten poikkeaminen toistuminen. Epäkohta voi tulla esille esimerkiksi työntekijän ja perhehoitajan yhteydenpidossa, tai hoidettavan tai hänen läheisensä taholta, tai perhehoitajan itsensä kertomana. Reaktiivinen valvonta voi käynnistyä myös asiakaspalautteiden, muistutusten, epäkohtailmoitusten, kantelujen tai aluehallintovirastojen selvityspyyntöjen tai tarkastusmääräysten perusteella.

Reaktiivisessa valvonnassa selvitystyö aloitetaan aina perhehoidon vastuutyöntekijän, perhehoidon palveluesihenkilön ja Kotona asumista tukevien palvelujen palvelupäällikön yhteistyönä. Selvitystyö tehdään aina tilanteen vaatimalla tavalla, joko pyytämällä kirjallinen selvitys tai tekemällä tarkastuskäynti perhekotiin ennalta sovittuna tai ennalta ilmoittamatta. Tarkastus voidaan tehdä myös etäyhteyksin. Tarkastuskäynnin tekee perhehoidon esihenkilö ja vastuutyöntekijä, ja käynti kirjataan valvontalomakkeelle. Tarkastajat on päästettävä kaikkiin perhekodin tiloihin, ja tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Periaatteena on, että reaktiivinen valvonta tapahtuu perhehoitajan kanssa hyvässä yhteistyössä.

Perhehoitajalla on mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä asiasta sekä tarvittaessa ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin yhdessä sovitulla tavalla. Perhehoidon vastuutyöntekijä seuraa korjaavien toimenpiteiden valmistumista aikataulussa. Perhekodin tai perhehoitajan toiminnan ollessa selvityksessä huoli- tai epäkohtailmoituksen vuoksi, perhekotiin tai perhehoitajalle ei voida sijoittaa uusia asukkaita ennen kuin valvontaprosessi selvitetty. Toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi, mikäli puutteet ovat sellaisia, ettei epäkohtia ole mahdollista korjata tai perhehoitaja ei korjaa niitä annetussa määräajassa. Tarvittaessa perhehoidossa olevat asiakkaat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan hoitopaikkaan.

9 Perhehoidossa olevan henkilön oikeudet ja osallisuus

Ikääntyneellä on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen, suunnitelman mukaiseen hoivaan ja huolenpitoon ja hyvään kohteluun. Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihoitoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Henkilöä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata, ja että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Tätä määrittää laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000).

9.1 ASIAKASSUUNNITELMA JA TOTEUTTAMISSUUNNITELMA

Pitkäaikaista perhehoitoa ja säännöllisesti lyhytaikaista perhehoitoa käyttäville asiakkaille tehdään sosiaalihuoltolain mukainen asiakassuunnitelma ja perhehoidon toteuttamiseen suunnitelma. Suunnitelmien tekemisestä vastaa asiakkaan omatyöntekijä. Asiakassuunnitelma ja perhehoidon toteuttamiseen laadittu suunnitelma tehdään yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaistensa, perhehoitajan sekä muiden asiakkaan hoitoon ja hoivaan osallistuvien tahojen kanssa.

Asiakassuunnitelmassa kartoitetaan asiakkaan voimavaroja sekä avun ja tuen tarpeita. Siinä sovitaan yhteisesti toimenpiteistä, joilla tuetaan asiakkaan toimintakyvyn ylläpitoa sekä hyvinvointia. Suunnitelma tukee iäkkään henkilön palvelujen kokonaisuuden hallintaa, tavoitteellista kuntoutumista ja osallisuutta. Asiakassuunnitelmaan liitetään erillinen suostumus tietojen luovuttamisesta eri hoitotahojen välillä, mahdollinen hoitotahto ja asiakkaan tai hänen omaisensa antama kirjallinen lupa asiakkaan kuljettamisesta perhehoitajan autolla.

Perhehoidon toteuttamiseen laadittuun suunnitelmaan kirjataan asiakkaan perhehoidon toteuttamisen kannalta keskeiset tavoitteet ja keinot niiden toteuttamiseksi, sekä kuinka usein suunnitelma tarkistetaan. Perhehoitaja on velvollinen noudattamaan omalta osaltaan asiakkaan tehtyä suunnitelmaa. Asiakassuunnitelma ja toteuttamissuunnitelma päivitetään asiakkaan palvelutarpeen, terveydentilan ja - tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön RAI-arviointi päivitetään puolen vuoden välein omatyöntekijän toimesta yhteistyössä asiakkaan ja perhehoitajan kanssa.

9.2 PERHEHOIDOSSA OLEVAN HENKILÖN VAKUUTUKSET

Siun sotella ei ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle henkilölle tai vakuutusta perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että perhehoidossa tapahtuvaan perhehoitoon perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen, ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa olevien henkilöiden vahinkovakuutuksen.

Asiakkaan aiheuttaessa vahinkoja kiertävän perhehoitajan omaisuudelle, on asiakas korvausvelvollinen. Perhehoitajan tulee ilmoittaa vahingoista perhehoidon vastuutyöntekijälle, joka selvittää korvausasiat asiakkaan tai hänen edustajansa kanssa. Kiertävän perhehoitajan aiheuttaessa asiakkaan kotona esinevahinkoja Siun sote korvaa ne asiakkaalle.

9.3 EDUNVALVONTA PERHEKODISSA

Jos asiakkaalla on edunvalvonta, tulee omatyöntekijän sopia asiakkaan varojen ja omaisuuden käyttöön liittyvistä asioista edunvalvojan kanssa. Perhehoitoasiakkaalle haetaan tarvittaessa edunvalvojaa, mikäli henkilö ei itse kykene huolehtimaan itsestään ja valvomaan etujaan. Asiakkaan omatyöntekijä tai omainen tekee ilmoituksen Digi- ja väestörekisterivirastoon, jos perhehoidossa oleva henkilö tarvitsee edunvalvontaa. Perhehoitaja ei voi toimia asiakkaan edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana.

9.4 PERHEHOIDOSSA OLEVAN ASIAKKAAN YKSITYIS- JA KÄYTTÖVARAT

Perhehoidossa olevan henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen, hänen edunvalvojalleen, omaiselleen tai huoltajalleen. Perhehoitajan tulee neuvotella perhehoidossa olevan asiakkaan varojen käyttöä koskevista periaatteista hänen itsensä, hänen edunvalvojansa tai omaisensa kanssa.

Asiakkaan henkilökohtaisia menoja ovat esimerkiksi terveydenhuollon menot, virkistykseen (parturi tai kampaaja, jalkojenhoito, liput, pääsymaksut) liittyvät menot, matkojen omavastuut ja pienet hankinnat. Henkilökohtaisten menojen maksamisen käytännöistä (käteinen ja kuitit tai laskutus) sovitaan asiakkaan, hänen läheisensä tai edunvalvojansa ja perhehoitajan kesken. Toimintatapa on kirjattava perhehoidon toteuttamissuunnitelmaan. Siun sote edellyttää, että perhehoitaja pitää perhehoidossa olevan henkilön käteisvaroista kuittikirjanpitoa, jonka henkilö itse tai hänen omaisensa tai edustajansa allekirjoituksin hyväksyy, ellei asiakkaan virallinen edunvalvoja ole asiaa toisin ohjeistanut.

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan perhekodissa olevasta irtaimesta omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Luettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää sitä yhdessä asiakkaan, hänen edunvalvojansa tai omaisensa sekä henkilölle nimetyn omatyöntekijän kanssa.

9.5 YHTEYDENPITO OMAISIIN JA LÄHEISIIN

Perhehoidettavalla on oltava mahdollisuus yhteydenpitoon omaistensa ja läheistensä kanssa. Perhehoidettavalla tulee itsellään olla oikeus määritellä, kenen kanssa haluaa olla yhteydessä. Perhehoitajan tulee auttaa tukea perhehoidettavaa läheisyhteydenpidossa, ja samalla tukea rajoittamaan yhteydenpitoa niihin henkilöihin, joiden kanssa perhehoidettava ei halua olla tekemisissä.

9.6 PERHEHOIDOSSA OLEVAN HENKILÖN VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta ja huolenpidosta sekä kohtelusta muistutus sosiaalihuollon viranhaltijalle tai kantelu Aluehallintovirastolle (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 23 ja 23 a §).

Jos perhehoidon asiakas on tyytymätön saamaansa hoivaan ja huolenpitoon tai kohteluun, eikä asiaa saada muuten ratkaistua, on hänellä oikeus tehdä asiasta muistutus. Siun soten sosiaali- ja potilasasiavastaava neuvoo asiakasta muistutuksen tekemisessä. Asiakkaalla on oikeus hakea muutosta päätöksiin sekä kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Epäselvissä perhehoidon tilanteissa perhehoidon asiakkaan tai hänen omaisensa tulee olla yhteydessä omatyöntekijään tai perhehoidon vastuutyöntekijään, jotta asiaan voidaan reagoida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

9.7 LÄÄKEHOITO PERHEKODISSA

Lääkehoidon toteutuminen perustuu Siun soten lääkehoitosuunnitelmaan. Perhehoidon asiakkaan lääkehoidon toteutumisesta ja vastuista sovitaan aina asiakkaalle laaditussa suunnitelmassa huomioiden asiakkaan terveydentila ja hoidon tarve. Asiakkaalla itsellään tulee olla mahdollisuus osallistua lääkehoitonsa toteuttamiseen toimintakykynsä puitteissa.

Toimeksiantosopimussuhteisessa perhehoidossa perhehoitajalta ei edellytetä sosiaali- ja/tai terveydenhuollon koulutusta eikä lääkehoito-osaamisen varmistamista tai lääkelupaa. Siun sote tarjoaa perhehoitajalle lääkehoitoon liittyvää täydennyskoulutusta sekä ohjausta.

Mikäli perhehoitaja osallistuu asiakkaan lääkehoitoon, tulee hänellä olla riittävät tiedot asiakkaan säännöllisesti käyttämistä sekä tarvittaessa annettavista lääkkeistä. Toteutettava lääkehoito perustuu aina lääkärin tekemään lääkemääräykseen. Perhehoitajan tulee toteuttaa turvallista lääkehoitoa aina ajantasaisen lääkelistan tai lääkemääräysten mukaisesti. Lääkkeet tulee säilyttää lukollisessa lääkekaapissa. Perhehoitajan tulee huolehtia hyvästä lääkehygieniasta sekä oikeaoppisesta lääkkeiden säilytyksestä. Lääkkeitä ei saa jakaa annospusseista lääkekuppeihin. Apteekin annosjakelupussit tulee hävittää tietoturvalisesti. Perhehoidossa olevalta henkilöltä käyttämättä jääneet lääkkeet tulee palauttaa apteekkiin.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön lääkkeiden jakaminen toteutetaan ensisijaisesti apteekin annosjakeluna. Kotihoito vastaa pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan lääkehoidosta ja tarkistaa lääkityksen vähintään kerran vuodessa. Jos apteekin annosjakelu ei jostain syystä ole mahdollinen perhehoidon asiakkaalle, lääkkeet dosetteihin jakaa kotihoito tai lääkehoitokoulutuksen saanut ja osaamisensa osoittanut perhehoitaja.

Lyhytaikaisen perhehoidon asiakkaalla tulee olla mukana perhekotiin tullessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeet dosetteihin jaettuna tai annosjakelupusseissa perhehoitojakson ajaksi.

Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan tai kotihoidon toimesta. Lihakseen pistettävät injektiot pistää kotihoito.

Perhehoidossa oleva henkilö voi käyttää julkisen terveydenhuollon lääkäripalveluja tai omakustanteisesti yksityislääkäreitä. Jos asiakas on perhehoidon lisäksi myös säännöllisen kotihoidon asiakas, hän on kotihoidon lääkäripalvelujen piirissä. Ensisijaisesti perhehoidettavan tulee käydä laboratoriokokeissa terveysasemalla. Kotihoito voi käydä perhekodissa, jos asiakas ei toimintakykynsä vuoksi pysty asioimaan kodin ulkopuolella, tai yhden asiakkaan asioilla käyttäminen aiheuttaa muiden asiakkaiden hoidon järjestelyä.

Lääkehoitoon liittyvissä epäselvissä tilanteissa perhehoitajan tulee olla yhteydessä kotihoitoon. Perhehoidossa olevan henkilön saadessa vakavia sivuoireita tai haittavaikutuksia lääkityksestä, tulee perhehoitajan olla yhteydessä viipymättä päivystykseen tai hätäkeskukseen (112). Perhehoitajan tulee ilmoittaa lääkepoikkeamasta perhehoidon vastuutyöntekijälle, joka kirjaa asian seuranta järjestelmään.

9.8 KRIISI- JA VÄKIVALTATILANTEET

Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen perhe-elämän periaatteita. Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit tulee jokaisen asiakkaan kohdalla ennakoida ja perhehoitaja voi perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa määritellä toimintakäytänteitä arkeen. Rajoittamistoimenpiteistä tulee olla lääkärin päätös.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin, kuten hätäkeskus ja sosiaali- ja kriisikeskus, ja virka-aikana perhehoidon vastuutyöntekijään. Jos hoidettava katoaa perhehoidossa ollessaan, tulee perhehoitajan tehdä välittömästi lähietsintä, ja ilmoittaa viipymättä poliisille sekä perhehoidon vastuutyöntekijälle. Perhehoitajan tulee aina tehdä kirjallinen selvitys kriisi- ja väkivaltatilanteista perhehoidon vastuutyöntekijälle.

Perhekodeissa tulee varautua häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Tällaisia tilanteita voivat olla muun muassa pitkät sähkö- ja vesikatkot, häiriöt internet- tai pankkitoiminnassa, luonnonilmiöt, sekä pitkäkestoiset kriisit, kuten pandemiat ja sotilaalliset konfliktit. Vettä ja ruokatarvikkeita tulee varata niin, että perhekodissa asuvat pärjäävät kotivaraston avulla kolme vuorokautta eli 72 tuntia. Vettä on varattava vähintään viisi litraa jokaista henkilöä kohden. Sähkökatkon varalta on hyvä hankkia varavirtalähteitä ja ladata ne. Perhekodissa tulee olla varattuna kynttilöitä, paristoja, paristokäyttöisiä taskulamppuja ja paristokäyttöinen radio. Lisäksi puuta, tai kaasulämmittimen kaasua tulee olla riittävästi.

Häiriö- tai poikkeustilanteen pitkittyessä perhehoitajan tulee olla yhteydessä perhehoidon vastuutyöntekijään.

9.9 PERHEHOIDOSSA OLEVAN HENKILÖN KUOLEMA PERHEKODISSA

Siun sote toimittaa perhehoitajalle tiedon perhehoidossa olevan henkilön mahdollisesta hoitotahdosta, jonka mukaisesti perhehoitaja toimii kaikissa tilanteissa. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö kuolee perhekodissa, perhehoitaja soittaa hätänumeroon 112 ja toimii saamiensa ohjeiden mukaisesti.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa perhehoidossa olevan henkilön kuolemasta viipymättä lähiomaisille, omais- ja perhehoitokeskus Onneliin sekä perhehoidossa olevan henkilön omatyöntekijälle. Perhehoidon vastuutyöntekijä sopii omaisten kanssa käytännön järjestelyistä.

Siun sote järjestää tarvittavan tuen perhehoitajalle kuoleman tapauksen jälkeen. Perhekodissa voidaan järjestää muisteluhetki tai hartaus yhteistyössä seurakunnan tai muun toimijan kanssa.

Perhekodissa voidaan järjestää erityistä harkintaa käyttäen saattohoitoa, jos se on perhehoidon asiakkaan hoidon kannalta tarkoituksen mukaista ja sopii kaikille asianosaisille. Saattohoidosta päättää aina lääkäri, ja se edellyttää tiivistä yhteistyötä kotihoidon, terveydenhuollon, perhehoitajan, asiakkaan ja asiakkaan lähiomaisten kanssa. Tarpeen mukaan perhekotiin voidaan järjestää lisätukeksi toinen perhehoitaja saattohoidon ajaksi. Kotihoito antaa perhehoitajalle kirjalliset ohjeet, joissa huomioidaan saattohoidossa olevan henkilön loppuvaiheen hoito ja kuolemaan varautuminen. Kotisaattohoito voi muuttua sairaalahoidoksi, jos henkilön vointi sitä vaatii tai perhehoitaja tai perhehoidettava kokee sen kotisaattohoitoa paremmaksi vaihtoehdoksi.

10 Perhehoidon päättyminen

Perhehoito voi päättyä perhehoitajan lopettaessa toimimisen, perhehoidon asiakkaan tarpeiden muuttuessa tai asiakkaan soveltumattomuuden vuoksi, perhehoidon asiakkaan kuollessa, perhehoitajan siirtyessä eläkkeelle tai kun perhekodissa annettu hoito todetaan puutteelliseksi.

- Perhehoitajan tötetessa, että perhehoito ei ole enää perhehoidossa olevalle henkilölle tarkoituksenmukaista, hänen tulee olla yhteydessä asiakkaan omatyöntekijään. Omatyöntekijä aloittaa jatkotoimenpiteiden selvittämisen.
- Perhehoitajan suunnitellessa eläkkeelle siirtymistä, tulee hänen olla yhteydessä perhehoidon vastuutyöntekijään mielellään puoli vuotta kuitenkin vähintään kaksi kuukautta etukäteen. Perhehoidon vastuutyöntekijä ja perhehoidossa olevien asiakkaiden omatyöntekijät aloittavat asiakkaiden jatkoasumisen selvittämisen.
- Perhehoitajan tulee ilmoittaa perhehoitotoiminnan lopettamisesta mielellään puoli vuotta kuitenkin vähintään kaksi kuukautta etukäteen ennen toiminnan lopettamista perhehoidon vastuutyöntekijälle. Perhehoidon vastuutyöntekijä aloittaa perhekodissa olevien henkilöiden omatyöntekijöiden kanssa asukkaiden uudelleensijoittamisen prosessin. Perhehoidon vastuutyöntekijä ja perhehoitaja selvittävät käynnistämiskorvauksella hankittujen tavaroiden loppusijoituksen.
- Toimeksiantosopimuksen voi irtisanoa Siun sote tai perhehoitaja. Toimeksiantosopimuksen irtisanomisaika on kaksi kuukautta siitä päivästä, kun irtisanominen on annettu kirjallisesti tiedoksi. Ensijaisesti perhehoitoa jatketaan irtisanomisajan loppuun, tai kunnes perhehoidossa olevalle ikääntyneelle on järjestynyt toinen hoitopaikka.

- Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi reaktiivisen valvonnan yhteydessä, toimeksiantosopimus puretaan välittömästi. Epäkohtaan puuttuvasta valvonnasta tarkemmin luvussa 8.3 Reaktiivinen eli epäkohtaan puuttuva valvonta.

Perhehoidossa olevan henkilön muuttaessa perhekodista, asiakkaan omatyöntekijä raportoi uuteen hoitoyksikköön tarvittavat tiedot.

11 Perhehoidon asiakasmaksut

Perhehoidon palvelut ovat asiakkaalle maksullisia. Siun soten sijoittamista asiakkaista perhehoitoon, asiakasmaksun perii Siun sote. Perhehoidon asiakasmaksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asiakasmaksulain ja -asetuksen sekä Siun soten vahvistamien Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen mukaisesti.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, 11 §) velvoittaa hyvinvointialueen alentamaan tai jättämään perimättä maksun silloin kun sen periminen vaarantaa henkilön tai hänen perheensä toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteutumista. Palvelujen maksuista on mahdollista hakea asiakasmaksun alennusta tai poistoa taloudellisin syin, ohje löytyy verkkosivuilta. Sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät voivat myös alentaa tai poistaa asiakasmaksuja harkinnanvaraisesti huollollisten syiden vuoksi palvelutarvearviointiin perustuen. Mikäli perhehoidossa tulee ilmi asiakkaan mahdolliset talousvaikeudet, perhehoitajan tulee ilmoittaa siitä viipymättä asiakkaan omatyöntekijälle tai Onneliin.

12 Perhehoidon palkkiot ja korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan toimeksiantosopimuksessa sovitusti jokaisesta hoidettavasta henkilöstä hoitopalkkio. Kulukorvaus maksetaan, kun hoito tapahtuu perhehoitajan kodissa. Lisäksi perhekotia pitävälle perhehoitajalle voidaan maksaa käynnistämiskorvausta. Asiakkaan kotona tapahtuvasta kiertävästä perhehoidosta ei muodostu makseta kulukorvausta eikä kiertävästä perhehoidosta makseta myöskään käynnistämiskorvausta.

Jos perhekodissa on useampi perhehoitaja, palkkiosumma voidaan maksaa heille jaettuna sen mukaisesti, miten toimeksiantosopimuksella on asiasta sovittu. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa ja se kartuttaa eläkettä. Perhehoidon hoitopalkkiot, sekä kulu- ja käynnistämiskorvaus tarkistetaan kalenterivuositain. Hoitopalkkioiden määrät tarkistetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Kulukorvauksen sekä käynnistämiskorvauksen määrä tarkistetaan elinkustannusindeksin vuosimuutoksen perusteella.

Mikäli pitkäaikainen perhehoito alkaa tai päättyy kesken kalenterikuukauden, lasketaan hoitopalkkio ja kulukorvaus tältä osakuukaudelta jakamalla hoitopalkkio ja kulukorvaus kyseisen kuukauden kalenteripäivien määrällä ja kertomalla saatu osamäärä toteutuneiden perhehoitopäivien määrällä.

Lyhytaikaisen perhehoidon palkkio maksetaan perhehoitajalle toteutuneilta hoitopäiviltä. Hoitopäiväksi lasketaan vuorokausi, jolloin asiakas on ollut perhehoidossa. Asiakkaan tulo- ja lähtöpäivät oikeuttavat palkkioon ja kulukorvauksen maksuun kyseisiltä päiviltä. Osavuorokautisessa perhehoidossa hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan toteutuneiden hoitopäivien mukaan. Kiertävän perhehoitajan palkkio maksetaan toteutuneiden tuntien mukaisesti.

Perhehoitajasta riippumattomista syistä peruuntuneiden hoitojaksojen palkkion ja kulukorvausten maksussa perhehoidon vastuutyöntekijä voi käyttää harkintaa.

12.1 HOITOPALKKION KOROTUKSET

Kun pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaalle on tehty pitkäaikaiseen asumispalveluun odottamisen viranhaltija päätös, maksetaan hänen hoidostaan korotettua hoitopalkkiota (hoitopalkkio 2). Korotetun hoitopalkkion maksu alkaa päivästä, milloin hänen pitkäaikaisen asumispalvelunsa tarpeesta on tehty viranhaltijan päätös. Korotettua hoitopalkkiota maksetaan myös asiakkaasta, jolle lääkäri on tehnyt kirjallisen saattohoitopäätöksen ja asiakkaan asuminen perhehoidossa jatkuu. Korotetun palkkion maksu alkaa päivämäärästä, jolloin saattohoitopäätös on tehty.

Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkiota voidaan korottaa määräaikaisesti enintään kahden kuukauden ajan asiakkaan terveydentilaan perustuen. Hoitopalkkion korotus on pääsääntöisesti 20 %. Korotus on mahdollinen vain ensimmäiseen palkkioluokkaan. Korotus voidaan tehdä ajalle, jolloin asiakas tarvitsee perhehoitajan hoivaa ja huolenpitoa normaalia enemmän. Palkkion korotus astuu voimaan päivämäärästä, jolloin asiakkaan omatyöntekijä on arvioinut asiakkaan terveydentilan sellaiseksi, joka oikeuttaa määräaikaiseen korotukseen.

Lyhytaikaista perhehoitoa tekevälle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkioon 20 % korotus, jos asiakkaalla on pitkäaikaiseen asumiseen jonottamisen päätös.

12.2 KULUKORVAUS

Perhehoidon kulukorvauksen määrittelyperusteena ovat todelliset perhehoidosta aiheutuvat kustannukset. Perhehoitaja voi ilmoittaa kulukorvauksen verottajalle verovähennyskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön:

- ravintomenot

- lääkärin määräämästä erityisruokavaliosta (maidoton, gluteeniton tai erityinen dieetti) aiheutuvat kustannukset korvataan korottamalla kulukorvausta 20 %:lla siitä päivästä, kun asiakas muuttaa perhekotiin tai lääkäri on erityisruokavalion tarpeen todennut.
- tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet ja laastarit), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata
- pesuaineet ja hygieniavälineet
 - asiakkaalle myönnettyt hoitotarvikkeet Siun soten hoitotarvikejakelu-ohjeiden mukaisesti
- asumisesta aiheutuvat menot, kuten jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön kunnossapito, kodin puhtaanapito ja kodin sekä irtaimiston kuluminen
- vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset, kuten sähkö, vesi, pesuaineet ja koneiden kuluminen
- omalla autolla ajettut tavanomaiset perhehoidossa olevan henkilön asioihin tai mukana olemiseen liittyvät matkakulut
- ikääntyneiden perhehoidon ja perhekodin asioiden hoitamisesta aiheutuvat puhelinkulut
- kiinteistön, kodin irtaimiston sekä henkilö- tai vahinkovakuutukset
- kohtuulliset virkistystoiminnan kulut kuitenkin niin, että pääsääntöisesti perhehoidossa oleva asiakas maksaa virkistystoiminnan kulut omista varoistaan

Perhehoitaja tarjoaa normaaliin elämiseen liittyvät asiat, perhehoidossa oleva henkilö voi halutessaan ostaa itselleen haluamiaan tarvikkeita kuten pesuaineita ja vaatteita.

12.3 PERHEHOIDOSTA AIHEUTUVAT MATKAKULUT

Perhehoitajalle voidaan korvata perhehoitotyöhön liittyviä matkakuluja. Matkakuluja korvataan eri kulkuneuvojen (oma auto, polkupyörä) käytöstä verohallinnon vuosittain vahvistaman päätöksen mukaisesti.

Perhehoitajalle voidaan maksaa matkakorvaukset esimerkiksi Siun soten järjestämille perhehoitajien koulutuspäiville osallistumisen matkakuluista, työnohjaukseen tai asiakkaan verkostopalaveriin osallistumisesta. Perhehoitajan tulee aina sopia etukäteen matkakorvauksen maksuun oikeuttavista matkoista. Matkakorvaukset tulee ilmoittaa kuukausittain asiakkaiden läsnäolopäivien ilmoittamisen yhteydessä.

Lyhytaikaista ja osavuorokautista perhehoitoa tekevälle perhehoitajalle voidaan maksaa kilometrikorvauksia, jos hän hakee asiakkaan perhehoitojaksolle tai vie hänet hoitojaksen jälkeen kotiin. Tästä on sovittava erikseen perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa. Perhekodissa toimivalle sijaishoitajalle maksetaan matkakorvaus edestakaisin oman kodin ja perhekodin väliseltä matkalta.

Korvaus maksetaan kiertävän perhehoitajan kotoa asiakkaan kotiin ja takaisin, sekä siirtymisistä asiakkaiden välillä. Kiertävän perhehoitajan asuessa hyvinvointialueen ulkopuolella, matkakorvausten maksaminen alkaa Siun soten rajalta asiakkaan kotiin ja takaisin hyvinvointialueen rajalle. Kiertävä perhehoitaja voi käydä asiakkaan kanssa asioimassa ja asiointimatkoihin tulee käyttää julkisia liikennevälineitä tai taksia. Jos asiakkaalle on myönnetty sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki, tulee sitä käyttää ensisijaisesti. Mikäli asiakkaan päätökseen on määritelty saattajan tarve, voi kiertävä perhehoitaja toimia saattajana. Kiertävä perhehoitaja voi

käyttää omaa autoaan asiakkaan kuljettamiseen vain poikkeustilanteissa ja tämä tulee sopia omatyöntekijän ja asiakkaan kanssa sekä kirjata asiakkaalle laadittavaan suunnitelmaan.

Mikäli perhehoitaja kuljettaa asiakasta asiakkaan autolla, kilometrikorvausta ei makseta. Siun sote tai perhehoitaja ei ole korvausvelvollinen asiakkaan autolle aiheutuneista vahingoista. Siun Soten vakuutus ei kata liikenteessä tapahtunutta vahinkoa tai tapaturmaa autolle eikä asiakkaalle, vaan perhehoitajalla itsellään tulee olla liikennevakuutus. Siun sote ei korvaa auton käytöstä aiheutuneita kuluja, kuten renkaita tai muuta auton ylläpitoa.

Perhehoidon asiakkaiden tulee käyttää terveydenhuollon matkoihin Kela-taksia.

12.4 KÄYNNISTÄMISKORVAUS

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa perhehoidon käynnistämisen kannalta välttämättömät asiakkaaseen kohdistuvat hankinnat. Käynnistämiskorvauksella korvattavia kohteita voivat olla esimerkiksi asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt (esimerkiksi luiskat, kynnysten poisto tai kaide ulkoportaisiin) tai kalustaminen (sänky ja asiakkaan käyttöön tulevat liina- ja vuodevaatteet). Perhekodin piha-alueeseen tarvittavia muutoksia voidaan erityistä harkintaa käyttäen kattaa käynnistämiskorvauksella, mikäli se on asiakkaan kannalta välttämätön turvallisuuden lisääjä.

Käynnistämiskorvausta ei myönnetä:

- perhehoitokodin piha-alueen, katosten, terassien tai muiden ulkorakennusten rakentamiseen
- kodin rakenteesta johtuviin tarvittaviin välineisiin tai laitteisiin esimerkiksi porraskiipijän tai hissin hankintaan
- kodin hoito- ja huoltotehtäviin, jotka katsotaan kuuluvaksi kiinteistön omistajalle esimerkiksi kodin lämmitysjärjestelmä ja ilmanvaihto, kodin viilennys, LVI- kalusteet sekä vesi- ja viemäryöt, sähkökalusteet ja sähkötyöt
- pieniin ja isoihin pintaremontteihin sekä ikkunoiden vaihtoihin tai tiivistämiin
- apuvälineisiin, mikäli ne maksetaan muun lainsäädännön avulla tai apuvälineiden tarvearviointiin ei ole fysioterapeutin lausuntoa

Tehtävistä hankinnoista perhehoitajan on aina keskusteltava perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa ja tehtävä kirjallinen hankintasuunnitelma ja kustannusarvio. Hankintasuunnitelma kustannusarvioineen tulee lähettää Siun sotelle (perhehoito@siunsote.fi) hyväksyttäväksi ennen hankintojen tekemistä. Siun sote tekee käynnistämiskorvauksesta viranhaltijapäätöksen niiden hankintojen osalta, jotka se hyväksyy rahoitettavaksi käynnistämiskorvauksella. Päätöksen saatuaan perhehoitaja voi tehdä hankinnat ja laskuttaa Siun sotelta kuitteja vastaan korvauksen. Päätöksellä korvattavat summat ilmoitetaan aina enimmäissummana, jota ei saa ylittää. Siun sote antaa ohjausta tarvittaessa ostopaikoista ja painottaa hankinnoissa vaihtoehtojen selvittämistä kustannusten vertailemiseksi.

Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla esimerkiksi vammaispalvelulaki tai lääkinnällinen kuntoutus. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalla henkilöllä on oikeus kalustaa itse oma huoneensa omilla huonekaluillaan. Käynnistämiskorvausta ei myönnetä asiakkaan omassa kodissa tapahtuvaan perhehoitoon, vaan asiakas on itse velvollinen huolehtimaan oman asuntonsa mahdollisista hankinnoista ja muutostöistä.

Käynnistämiskorvauksella tehdyt kiinteät hankinnat ovat Siun soten omaisuutta ja niiden poistoaika on neljä vuotta, siten että hankinnasta poistuu kunakin vuonna 25 %. Mikäli perhehoitaja päättää toiminnan lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia osan takaisinmaksusta esimerkiksi pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous, tai osa hankinnoista palautetaan Siun sotelle. Kiinteisiin tavaroihin eivät kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1–3 vuotta.

Perhehoitaja vastaa, että käynnistämiskorvauksella hankitut käytössä olevat kalusteet, laitteet ja apuvälineet ovat käyttökuntoisia ja turvallisia. Epäkunnossa olevat ja turvallisuusriskin aiheuttavat on viipymättä poistettava käytöstä.

Jos perhekodissa on kahden tai useamman hyvinvointi- tai toimialueen asiakkaita, alueet neuvottelevat keskenään käynnistämiskorvausten jakamisesta.

12.5 PITKÄAIKAISEN PERHEHOIDON PALKKIOT JA KULUKORVAUKSET ERI TILANTEISSA

Pitkäaikaisen perhehoidon palkkiot eri tilanteissa	Hoitopalkkio	Kulukorvaus
Sijaishoitaja tulee perhekotiin pitkäaikaisen perhehoitajan vapaan ajaksi.	Maksetaan perhehoitajalle (palkkiollinen vapaa). Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	Maksetaan perhehoitajalle.
Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan perhehoitajan vapaan ajaksi muualle kuin perhehoitoon.	Maksetaan perhehoitajalle (palkkiollinen vapaa).	Maksetaan 50 % kulukorvauksesta.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan toiseen perhekotiin perhehoitajan vapaan ajaksi.	Maksetaan perhehoitajalle (palkkiollinen vapaa). Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	Maksetaan perhehoitajalle 50 % kulukorvauksesta. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien mukaisesti.
Pitkäaikaisen perhehoitajan harkinnan varainen lisävapaa.	Ei makseta.	Jos perhehoidossa olevat henkilöt ovat perhekodissa vapaan ajan, kulukorvaus maksetaan. Muuten ei makseta.
Sijaishoitaja tulee sijaiseksi perhekotiin pitkäaikaisen perhehoitajan sairauden ajaksi.	Perhehoitajalle maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	Maksetaan perhehoitajalle.
Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön hoito perhehoitajan sairauden ajan hoituu lyhytaikaisesti perhekodissa perhehoitajan läheisverkoston toimesta, kunnes perhekotiin saadaan valmennuksen käynyt sijainen.	Maksetaan perhehoitajalle.	Maksetaan perhehoitajalle.
Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan toiseen perhekotiin perhehoitajan sairauden vuoksi.	Perhehoitajalle maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan	Perhehoitajalle maksetaan 50 % sairausvakuutuslain omavastuuajalta. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien mukaisesti.

	osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	
Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle perhehoitajan sairauden vuoksi.	Perhehoitajalle maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti.	Perhehoitajalle maksetaan 50 % sairausvakuutuslain omavastuuajalta.
Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö on poissa perhekodista esimerkiksi lomalla tai sairaalahoidossa.	Maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio täysimääräisenä 30 vuorokaudelta kalenterivuoden aikana, jonka jälkeen maksut lakkaavat. Alle kolmen vuorokauden poissaoloja ei lasketa kertymään.	Maksetaan 50 % kulukorvauksesta yhteensä 30 vuorokaudelta kalenterivuoden aikana, jonka jälkeen maksut lakkaavat.
Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö siirtyy muualle asumaan tai lääkäri tekee päätöksen, että henkilö ei ole enää perhehoitoon soveltuva.	Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ilman korotusta irtisanomisajan loppuun. Irtisanomisaika alkaa siitä, kun lääkäri tai muu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö ilmoittaa, ettei asiakas palaa perhekotiin tai perhehoitaja irtisanoo toimeksiantosopimuksen. Tilanteissa, joissa irtisanomisajan aikana perhehoitoon tulee uusi henkilö siirtyneen tilalle, lopetetaan irtisanomisajan palkkion maksu ja aloitetaan uuden henkilön toimeksiantosopimuksen mukaan hoitopalkkion maksaminen.	Maksetaan 50 % kulukorvauksesta henkilön hoidon päättymisen jälkeen irtisanomisajan loppuun. Tilanteissa, joissa irtisanomisajan aikana perhehoitoon tulee uusi henkilö siirtyneen tilalle, lopetetaan irtisanomisajan kulukorvauksen maksu ja aloitetaan uuden henkilön toimeksiantosopimuksen mukaan kulukorvauksen maksaminen.
Toimeksiantosopimuksen irtisanominen perhehoitajasta johtuvasta syystä.	Jos henkilön hoito jatkuu irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio irtisanomisajan loppuun.	Jos henkilön hoito jatkuu irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle kulukorvaus irtisanomisajan loppuun.

	Mikäli henkilön hoito päättyy kesken irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio irtisanomisajan loppuun.	Maksetaan 50 % kulukorvauksesta henkilön hoidon päättymisen jälkeen irtisanomisajan loppuun.
Toimeksiantosopimuksen purkaminen	Maksetaan perhehoitolain 12 §:n mukaisesti.	Maksetaan perhehoitolain 12 §:n mukaisesti.
Kuolema (toimeksiantosopimuksen voimassaolo lakkaa heti).	Maksetaan perhehoitajalle 30 vuorokautta kuolinpäivän jälkeen.	Maksetaan 50 % kulukorvauksesta 30 vuorokautta kuolinpäivän jälkeen.

Kahden perhehoitajan perhekodeissa, jossa pitkäaikaisia perhehoidon asiakkaita on **yli neljä**, toinen perhehoitaja ei voi yksin hoitaa kaikkia asiakkaita toisen perhehoitajan poissaolon aikana. Perhekotiin tulee hankkia sijaishoitaja. Perhehoitaja voi yksin hoitaa akuutin vaiheen esimerkiksi illan ja yön ajan, jos sijaishoitajaa ei heti saada. Perhehoitajalle maksetaan yksin työskentelyn ajalta lyhytaikaisen perhehoidon palkkio toisen perhehoitajan asiakkaista.

Perhekodeissa, jossa kaksi perhehoitajaa hoitaa **enintään neljää** asiakasta yhtäaikaaisesti, toisen perhehoitajan poissa ollessa, toinen perhehoitaja voi hoitaa asiakkaat yksin. Työssä olevalle perhehoitajalle maksetaan toisen perhehoitajan asiakkaista lyhytaikaisen perhehoidon palkkio siltä ajalta, kun hän on yksin hoitanut perhekodin asiakkaat.

Vapaita suunniteltaessa on kahden perhehoitajan perhekodeissa varmistettava, että perhehoitajan vapaajaksoille on saatavissa sijaishoitaja.

12.6 LYHYTAIKAISEN PERHEHOIDON PALKKIOT JA KULUKORVAUKSET ERI TILANTEISSA

Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot eri tilanteissa	Hoitopalkkio	Kulukorvaus
Sijaishoitaja tulee sijaiseksi perhekotiin lyhytaikaisen perhehoitajan poissaolon ajaksi.	Perhehoitajalle maksetaan lähtö- ja paluupäivän osalta tehtyjen tuntien mukaisesti, joko lyhytaikaisen- tai osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	Maksetaan perhehoitajalle perhehoidossa olevalle henkilölle sovitun jakson päättymiseen saakka.

	Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	
Sijaishoitaja tulee sijaiseksi perhekotiin lyhytaikaisen perhehoitajan sairauden ajaksi.	Perhehoitajalle maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti tai enintään perhehoidossa olevalle henkilölle sovitun jakson päättymiseen saakka. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	Maksetaan perhehoitajalle perhehoidossa olevalle henkilölle sovitun jakson päättymiseen saakka.
Lyhytaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan toiseen perhekotiin perhehoitajan sairauden vuoksi.	Perhehoitajalle maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti tai enintään perhehoidossa olevalle henkilölle sovitun jakson päättymiseen saakka. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien ja henkilömäärän mukaisesti lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Alle 12 h päivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.	Perhehoitajalle ei makseta kulukorvausta. Sijaishoitajalle maksetaan hoitopäivien mukaisesti.
Lyhytaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle perhehoitajan sairauden vuoksi.	Perhehoitajalle maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti tai enintään perhehoidossa olevalle henkilölle sovitun jakson päättymiseen saakka.	Perhehoitajalle ei makseta kulukorvausta.

Lyhytaikaisen perhehoidon asiakkaan suunniteltu hoitajakso peruuntuu esimerkiksi loman tai sairaalahoidon vuoksi. Perhehoitaja saa tiedon 3 vuorokautta (72 h) ennen hoitajaksoa.	Ei makseta.	Ei makseta.
Lyhytaikaisen perhehoidon asiakkaan suunniteltu hoitajakso peruuntuu esimerkiksi loman tai sairaalahoidon vuoksi. Perhehoitaja saa tiedon alle 3 vuorokautta (72 h) ennen hoitajaksoa.	Maksetaan sovitun hoitajakson mukaisesti, mutta enintään kolmelta vuorokaudelta.	Perhehoitajalle ei makseta kulukorvausta.
Toimeksiantosopimuksen irtisanominen tai purkaminen.	Ei makseta.	Ei makseta.
Kuolema hoitajakson aikana (toimeksiantosopimuksen voimassaolo lakkaa heti).	Maksetaan sovitun hoitajakson päättymiseen saakka.	Maksetaan sovitun hoitajakson päättymiseen saakka.

12.7 KIERTÄVÄN PERHEHOITAJAN PALKKIOT ERI TILANTEISSA

Kiertävän perhehoidon palkkiot eri tilanteissa	Hoitopalkkio
Perhehoitaja sairastuu.	Maksetaan suunniteltujen tuntien mukaisesti sairausvakuutuslain mukaisesti.
Kiertävän perhehoidon asiakkaan suunniteltu käynti peruuntuu asiakkaasta johtuvasta syystä. Perhehoitaja saa tiedon yli vuorokausi (24 h) ennen käyntiä.	Ei makseta.
Kiertävän perhehoidon asiakkaan suunniteltu käynti peruuntuu asiakkaasta johtuvasta syystä. Perhehoitaja saa tiedon alle vuorokausi (24 h) ennen käyntiä.	Maksetaan sovittujen tuntien mukaisesti peruuntuneelta käynniltä.

12.8 PERHEHOIDON HOITOPÄIVIEN ILMOITTAMINEN JA PALKKION MAKSU

Perhehoidon hoitopäiväraportin lähettäminen on edellytys hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksamiselle. Perhehoitajalta edellytetään hoitopäiväraportin toimittamista kuukausittain. Hoitopäivärapotti, on toimitettava kuukauden 4. päivä mennessä, tai Siun soten erikseen ilmoittaman aikataulun mukaisesti Miunpalvelut.fi kautta. Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan pääsääntöisesti kuukauden viimeinen arkipäivä.

Tietojen myöhästyminen vaikuttaa palkkioiden maksun aikatauluun. Palkkioiden maksu sekä muutosten kirjaaminen voivat siirtyä seuraavalle kuulle myöhästyneiden läsnäolotietojen saapumisen vuoksi.

Perhehoitajalla on velvollisuus kirjata läsnäolopäiväkirjaan pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan poissaolot. Poissaolot on ilmoitettava perhehoidon kulukorvauksen vähentämiseksi, mutta erityisesti asiakkaan asiakasmaksujen keskeyttämisen takia.

Perhehoitaja saa Siun Sotelta palkkio-otteen verkkopankkiin tai paperisena perhehoitajan niin pyytäessä. Perhehoitajalla on velvollisuus tarkistaa saamansa palkkio-ote ja ilmoittaa viipymättä kirjallisesti, perhehoito@siunsote.fi mikäli niissä on oikaistavaa. Siun Sotella on oikeus takaisinperiä virheellisesti maksettu hoitopalkkio ja kulukorvaus.

Liite 1. Ikääntyneiden perhehoidon palkkiot ja korvaukset vuonna 2025

Pitkäaikainen perhehoito	
Hoitopalkkio 1	1202 €/kk/perhehoidossa oleva henkilö
Hoitopalkkio 2	1584,96 €/kk/perhehoidossa oleva henkilö
Kulukorvaus	899,88 €/kk/perhehoidossa oleva henkilö
Lyhytaikainen perhehoito	
Hoitopalkkio	82,68 €/vrk/perhehoidossa oleva henkilö
Kulukorvaus	33,44 €/vrk/perhehoidossa oleva henkilö
Osavuorokautinen perhehoito perhekodissa (alle 12 h)	
Hoitopalkkio	51,67 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
Kulukorvaus	14,83 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
Asiointivapaa (1–6 h)	24,16 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
Kiertävä perhehoito	
2 tuntia	54,05 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
3 tuntia	54,05 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
4 tuntia	60,19 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
5 tuntia	68,36 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
6 tuntia	76,47 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
7 tuntia	84,59 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
8 tuntia	92,87 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
9 tuntia	96,80 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
10 tuntia	100,87 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö

11 tuntia	104,92 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
12 tuntia	109,02 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
13 tuntia	111,05 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
14 tuntia	113,08 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
15 tuntia	115,14 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
16 tuntia	117,16 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
17 tuntia	119,21 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
18 tuntia	121,25 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
19 tuntia	123,28 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
20 tuntia	125,33 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
21 tuntia	127,36 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
22 tuntia	129,41 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
23 tuntia	131,45 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
24 tuntia	133,48 €/viipymä/perhehoidossa oleva henkilö
Käynnistämiskorvaus	Enintään 3566,21 €/perhehoidossa oleva henkilö
Matkakorvaus	
Auto	0,59 €/km
Polkupyörä	0,84 /pvä
Täydennyskoulutuspäivän korvaus muille kuin pitkäaikaisen perhehoidon hoitajalle	75 €/koulutuspäivä